

Geheim: Interne risico-inventarisatie t.b.v. paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting 2018

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in (mogelijke) risico's voor de gemeente Alblasterdam en de weerstandscapaciteit om die risico's op te vangen. Dit is een momentopname per oktober 2017. De risico's afgezet tegen de weerstandscapaciteit leidt tot een conclusie over de financiële flexibiliteit en soliditeit van de gemeente Alblasterdam, zijnde het weerstandsvermogen. In de begroting worden de nu bekende risico's gekwantificeerd. Dit dient mede om een meer gefundeerd voorstel te kunnen doen over de (minimaal) benodigde omvang van de algemene reserve. Het zal overigens altijd zo blijven, dat bepaalde risico's lastig of niet te kwantificeren zijn. Daarnaast betreft het altijd een momentopname en deze heeft net als bij iedere risico-inschatting – vooral rondom de kansinschatting – een mate van subjectiviteit in zich.

Het hoofdstuk ziet er als volgt uit: korte beschrijving wat er onder weerstandsvermogen verstaan wordt, vervolgens wordt het begrip risico's gedefinieerd en wordt de opbrengst van de risico-inventarisatie opgesomd. Dit hoofdstuk sluit af met een conclusie rondom het benodigde weerstandsvermogen en de huidige algemene reserve.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van de gemeente is het vermogen om niet structurele financiële tegenvallers te kunnen opvangen waardoor de taken kunnen worden voortgezet. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen voor zijn afgesloten. Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van de gemeente voor het begrotingsjaar en voor de meerjarenraming.

Risico's

In de begroting en jaarrekening zijn de geraamde en werkelijke lasten en baten opgenomen. Naast de gangbare begrotingsposten spelen voor het beoordelen van de totale financiële positie van de gemeente ook zaken een rol die niet direct uit de begroting en jaarrekening blijken of ontwikkelingen die de budgetten onder grote druk kunnen zetten. In dit document wordt expliciet naar voren gekeken. Deze risico's zijn organisatiebreed in kaart gebracht.

Risico-inventarisatie

Organisatiebreed heeft een risico-inventarisatie plaatsgevonden. Deze is als volgt opgebouwd:

- Korte beschrijving van het risico;
- Het financiële effect / kans / risicobedrag;
- Eventueel te nemen beheersmaatregelen.

Bij de korte beschrijving van het risico wordt er op hoofdlijnen toegelicht wat het risico behelst. Vervolgens vindt er op basis van de beschikbare informatie daar waar mogelijk een inschatting plaats van het financiële effect inclusief de mate van zekerheid dat het risico zich gaat voordoen. Dit resulteert in het risicobedrag. Niet alle risico's zullen zich tegelijkertijd voordoen, zodat de aan te houden buffer lager kan zijn dan het totaal van alle risicobedragen. De mate van zekerheid wordt aangeduid met laag (10%), gemiddeld (20%), hoog (50%) en zeer hoog (75%). Het aan te houden weerstandsvermogen (= benodigde buffer) om het risico af te dekken wordt berekend door het risicobedrag te vermenigvuldigen met de kans (mate van zekerheid).

GEHEIM

De beheersmaatregelen hebben als doel om te voorkomen dat het risico zich daadwerkelijk voor zal doen dan wel om de gevolgen van het zich daadwerkelijk voordoen te beperken. Te denken valt aan aanpassing van beleid, het invoeren van extra interne controles, verzekeringen enz.

De uitkomsten van de risico-inventarisatie hebben wij geclusterd in vijf categorieën:

1. Aansprakelijkheid en planschade
2. Minder inkomsten door tegenvallende economie
3. Nieuwe wetten en regelingen of opgelegde kortingen vanuit het rijk
4. Bedrijfsmatige risico's
5. Gemeenschappelijke regelingen

De uitkomsten van de risico-inventarisatie zijn besproken in het MT en college van B&W. De gemeenteraad is geïnformeerd over deze uitkomsten. De risico's zijn gekwantificeerd en per risico is bepaald welk weerstandsvermogen benodigd is om het risico te kunnen opvangen. Voor een aantal posten is de omvang van het risico niet te kwantificeren. Bij de bepaling van het benodigd weerstandsvermogen hanteren wij voor deze posten een "soort overdekking" van 10%.

Totaal overzicht risico's (benodigd weerstandsvermogen) begroting 2018

Omschrijving risico	Beheers- maatregel	Financieel effect	Kans	Bedrag te reserveren
1. Aansprakelijkheid				
Schadeclaims onrechtmatige overheidsdaad	verzekering	pm	pm	pm
Aansprakelijkstellingen	verzekering	€ 50.000	10%	€ 5.000
2. Minder inkomsten door tegenvallende economie				
Leges omgevingsvergunning	Jaarlijkse actualisering raming	€ 150.000	50%	€ 75.000
Overloop grondexploitatie	Actief risico-management	pm	pm	pm
3. Nieuwe wetten en regelingen of opgelegde kortingen vanuit het Rijk				
Algemene uitkering	Ontwikkelingen nauwlettend volgen	€ 300.000	20%	€ 60.000
Decentralisatie AWBZ/WMO	Monitoren	€ 233.300	50%	€ 116.700
Decentralisatie Jeugdzorg	service-	€ 444.100	75%	€ 333.100
Decentralisatie Participatiewet	organisaties en lokale aanpak	€ 168.100	75%	€ 126.100
Vennootschapsbelasting overheidsbedrijven		pm	pm	pm
4. Bedrijfsmatige risico's				
Veranderd risicoprofiel personeel en organisatie		€ 100.000	50%	€ 50.000
Integriteit, onregelmatigheden en frauderisico's	Integriteitbeleid, waarden, fraude-risicoanalyse	pm	pm	pm
Winst en dividenduitkeringen ondernemingen		€ 377.300	20%	€ 75.500
Gemeentegaranties excl GR-en		€ 14.531.400	10%	€ 1.453.100
Gemeentegaranties GR-en (zie risico bijdragen GR-en)		<u>€ 4.967.600</u>	n.v.t.	
Totaal gemeentegaranties		<u>€ 19.499.000</u>		
ROM D		€ 61.000	50%	€ 30.500
Inflatieontwikkeling loon- en prijsstijging		pm	pm	Pm
Renteontwikkeling		€ 553.750	20%	€ 110.800
Grootchalig incident (bevolkingszorg)		€ 200.000	20%	€ 40.000
5. Gemeenschappelijke regelingen				
Bijdragen GR-en met gemiddeld risico	Sturing- en	€ 366.200	20%	€ 73.200
Bijdragen GR-en met hoog risico	toezicht	€ 974.400	50%	€ 487.200
Bijdragen GR-en met zeer hoog risico	arrangementen	€ 0	75%	€ 0
Benodigd algemeen weerstandsvermogen, excl. PM posten				€ 3.036.200
Buffer ter dekking van de pm posten			10%	€ 303.600
Totaal benodigd algemeen weerstandsvermogen				€ 3.339.800

Wijzigingen ten opzichte van de Begroting 2017

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van het risico-profiel van de gemeente Alblasserdam weergegeven:

	Begroting 2018	Begroting 2017
Benodigd weerstandsvermogen:		
- algemeen	3.339.800	2.710.600
- grondexploitaties	-	317.000
Totaal	3.339.800	3.027.600

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de Begroting 2017 zijn:

- Het benodigd weerstandsvermogen voor de 'Decentralisaties AWBZ/WMO, Jeugdzorg en Participatiewet' is geactualiseerd op grond van de geraamde rijksbijdragen voor 2018 en is € 59.800 lager dan bij de Begroting 2017. Voor jeugdzorg en de participatiewet is het risicoprofiel nog steeds hoog.
- Het benodigd weerstandsvermogen voor de gemeentegaranties is € 603.200 hoger ingeschat dan in de Begroting 2017. Dit betreft vooral de nieuwe gemeentegaranties voor Sporthal Molenzicht en Rivas.
- De buffer voor pm-posten is € 57.200 hoger dan in de Begroting 2017.
- De risico's op de grondexploitaties zijn lager dan de verwachte positieve resultaten. Als deze risico's zich voordoen zal sprake zijn van 'winstverdamping', maar zal het verwachte positief resultaat niet omslaan naar een verwacht negatief resultaat. Het is niet noodzakelijk om weerstandsvermogen aan te houden voor de grondexploitaties.
- De overige mutaties resulteren in een hoger benodigd weerstandsvermogen van € 28.600.

De verschillende risico's worden hierna verder toegelicht.

Toelichting op geïdentificeerde risico's

1. Aansprakelijkheid:

Schadeclaims onrechtmatige overheidsdaad

Beschrijving van het risico

De gemeente wordt steeds vaker geconfronteerd met schadeclaims. Ook landelijk is de claimbewustheid de afgelopen jaren fors toegenomen. De gemeente is verzekerd voor wettelijke aansprakelijkheid. De maximale dekking per geval voor personen en zaakschade bedraagt € 5.000.000 (het eigen risico bedraagt € 2.500) en voor vermogensschade € 1.250.000.

Financieel effect / kans /risicobedrag

Gelet op de hoogte van het bedrag is de kans dat dit overschreden wordt beperkt. De exacte hoogte van dit bedrag is niet in te schatten.

Beheersmaatregelen

We overleggen actief met verzekeringen over lopende zaken. In lopende zaken laten ondersteunen door advocaten en juristen van het SCD (JKC) en/of derden.

Aansprakelijkstellingen

Beschrijving van het risico

De gemeente is in een gering aantal zaken aansprakelijk gesteld voor schade geleden door burgers of bedrijven. Het gaat om gevallen van letselschade en zaakschade met uiteenlopende oorzaken.

Financieel effect / kans / risicobedrag

Het bedrag van de aansprakelijkstellingen is niet in alle gevallen bekend maar naar schatting is het totale financiële risico niet hoger dan € 50.000. Op basis van ervaringsgegevens is het risico beperkt (laag).

Beheersmaatregelen

De gemeente is verzekerd voor wettelijke aansprakelijkheid.

2. Minder inkomsten door tegenvallende economie:

Ontwikkeling van de leges omgevingsvergunning

Beschrijving van het risico

Het grootste onderdeel van de inkomsten van de leges omgevingsvergunning vormen de bouwgerelateerde leges. De realisatie van begrote bouwleges is voor een belangrijk deel afhankelijk van de planning van grotere complexe projecten. Vertragingen daarin leiden tot een verschuiving van de inkomsten tussen de jaren dan wel het vervallen van geraamde inkomsten. De voorgaande jaren is duidelijk geworden dat het aantal grote bouwgerelateerde aanvragen is afgenomen en de verwachting is dat deze trend zich voortzet. Deels vanwege de economische situatie en deels vanwege de afgenomen beschikbaarheid van grote bouwlocaties.

Financieel effect / kans / risicobedrag

De afgelopen jaren is sprake geweest van forse schommelingen tussen begrote en gerealiseerde bouwleges. Omdat de omvang van de bouwleges een forse inkomstenbron is van Alblasterdam, is het effect van deze schommelingen op de begroting relatief groot.

De omvang van het risico op lagere opbrengsten schatten wij in op € 150.000.

Kans: 50% (hoog)

Beheersmaatregelen

Allereerst is afgesproken dat de legesbegroting voortaan jaarlijks wordt geraamd op basis van toekomstige grotere bouwprojecten en prognose reguliere aanvragen. Daarnaast wordt jaarlijks meerjarig een doorkijk opgesteld.

Overloop grondexploitatie

Beschrijving risico

Binnen de grondexploitatie loopt de gemeente risico's die afgedekt worden door de algemene reserve grondexploitatie. Het kan zijn dat er sprake is van een risico dat zo groot is dat dit zelfs de algemene reserve grondexploitatie overstijgt. De algemene reserve dient dan als achtervang.

Financieel effect / kans / risicobedrag

In de paragraaf grondbeleid in de begroting 2018 is de inschatting van de risico's voor de grondexploitaties weergegeven. Voor de grondexploitaties bedraagt het benodigde weerstandsvermogen nihil. De risico's op winstgevendende complexen is gekwantificeerd op € 554.000. Deze risico's kunnen worden opgevangen binnen de verwachte positieve resultaten op deze grondexploitaties. De verwachte beschikbare weerstandscapaciteit voor de grondexploitaties bedraagt € 1.298.000. De ratio weerstandsvermogen voor de grondexploitaties is ruim voldoende om de gekwantificeerde risico's op te kunnen vangen. Voor de achtervang in de algemene reserve is het risico als PM post meegenomen.

Beheersmaatregelen

Actief risicomanagement bij grondexploitaties.

3. Nieuwe wetten en regelingen of opgelegde kortingen vanuit het rijk:

Algemene uitkering en herijking gemeentefonds

Beschrijving van het risico

Een belangrijk deel van de gemeentelijke inkomsten wordt via de algemene uitkering, specifieke uitkeringen en brede doeluitkeringen van het Rijk ontvangen. Dit betekent dat het gemeentelijke beleid erg gevoelig is en blijft voor rijksmaatregelen die deze geldstromen beïnvloeden.

Financieel effect / kans / risicobedrag

In de begroting 2018 is de raming van de algemene uitkering gebaseerd op de meicirculaire 2017. Op grond van ervaringscijfers schatten wij de impact van een mogelijk nadelige bijstelling van de algemene uitkering in op circa € 300.000.

Risicobedrag: € 300.000

Kans: gemiddeld (20%)

Beheersmaatregelen

De ontwikkelingen met betrekking tot de algemene uitkering worden nauwlettend gevolgd. Circulaires worden op gevolgen bezien.

Decentralisaties AWBZ/WMO, Jeugdzorg en Participatiewet

Beschrijving risico

Door samen te werken in Drechtsteden en Zuid-Holland Zuid in het kader van de jeugdzorg, Wmo/AWBZ en werk en inkomen kunnen we onder andere risico's delen, innoveren, kokers doorbreken, ambtelijke kracht bundelen en optimaal profiteren van onze lokale kracht. Conform onze inbreng bij het Sociaal maatschappelijk bestuursakkoord zullen wij initiatieven gericht op operationele verbeteringen die samenhangen met de 3d's op lokaal niveau voortzetten dan wel uitbreiden om daarmee de scherpste van de op handen zijnde bezuinigingen enigszins te mitigeren.

Samenwerking in de uitvoeringsorganisaties levert voor de deelnemende gemeenten voordelen op de volgende onderdelen:

- kosten: juiste financiële sturing en beheersing van kosten, door bundeling van budgetten en risico's, gezamenlijke inkoop en uitvoering van gestandaardiseerde processen en producten
- kwaliteit: bundeling van kennis leidt tot hoog niveau dienstverlening
- vergroten slagkracht: samenwerking biedt de mogelijkheid om de benodigde expertise in gezamenlijkheid te organiseren

Financieel effect / kans / risicobedrag

Voor de bepaling van het benodigd weerstandsvermogen voor de decentralisaties gaan wij uit van een impact van 10% van de rijksbudgetten voor de gemeente Alblasterdam. De kans op een tekort hebben wij in de eerste drie jaren (2015 t/m 2017) van de decentralisaties ingeschat op zeer hoog. Gezien de (dreigende) tekorten bij de jeugdzorg en Drechtwerk schatten wij het risico in 2018 nog steeds in op zeer hoog. Voor de WMO hebben wij het risico ingeschat op hoog.

Beheersmaatregelen

Gestreefd wordt naar een zo doelmatig mogelijke transformatie. Via scherpe zienswijzen op de begrotingen van de serviceorganisaties sturen wij op uitvoering van deze taken binnen het beschikbare rijksbudget.

Wet vennootschapsbelasting (VPB) overheidsbedrijven

Met ingang van 1 januari 2016 is de Wet vennootschapsbelasting (VPB) overheidsbedrijven ingevoerd. Voor de jaarrekening 2016 hebben wij de fiscale VPB-positie ingeschat. Vooralsnog verwachten wij over 2016 een fiscaal verlies op ondernemingsactiviteiten. Dit verwacht verlies in verrekenbaar naar toekomstige jaren. Wij verwachten op grond van de ingeschatte VPB-positie dat wij in de begrotingsjaren 2018-2021 nog geen belasting moeten betalen.

4. Bedrijfsmatige risico's:

Veranderd risicoprofiel personeel en organisatie: toegroeien naar een flexibele netwerkorganisatie

Beschrijving risico

De organisatie is volop in beweging en ontwikkelt zich tot een flexibele netwerkorganisatie. Verdere professionalisering en flexibilisering van de organisatie is een voorwaarde om in te kunnen spelen op de veranderingen in de samenleving. De veranderende omgeving heeft consequenties voor het werkpakket van de gemeente, de wijze waarop dat wordt uitgevoerd en de inrichting van de organisatie. De ontwikkelingen in en om Alblasserdam hebben tevens impact op de werkdruk/beleving van de ambtelijke organisatie, going concern en doorontwikkeling lopen samen op.

Financieel effect / kans / risicobedrag

Bedrag: € 100.000

Kans van voordoen: 50%

Beheersmaatregelen

- Het Managementteam van Alblasserdam werkt aan een strategische personeelsplanning (SPP) om de risico's goed te kunnen volgen en een goede match te kunnen maken tussen kwalitatieve doelen en het daarvoor benodigde personeel. Binnen de Drechtsteden is het instrument van SPP uniform zijn ingevoerd, mede naar aanleiding van afspraken daarover in het (concept)Regionaal Sociaal Plan. Alblasserdam werkt verder toe naar een personeelsbestand dat voldoende flexibel en divers is opgebouwd zodat we afdelingsoverstijgende (en regionale) vraagstukken kunnen oppakken.
- Aanneme van personeel vindt in principe plaats in de vorm van het sluiten van jaarcontracten.
- Het organisatieontwikkelingstraject is erop gericht om benodigde competenties van medewerkers verder te ontwikkelen.

Ondanks deze inspanningen blijven risico's aanwezig als de gewenste personele beweging minder snel gaat dan als gevolg van de ontwikkelingen die op gemeenten afkomen noodzakelijk is.

Integriteit, onregelmatigheden en fraude

Beschrijving risico

De maatschappij verwacht van overheden onkreukbaar gedrag. Integriteit en het voorkomen van onregelmatigheden, misbruik en oneigenlijk gebruik en/of fraude zijn randvoorwaarden voor het vertrouwen van de maatschappij in de overheid. De vele incidenten die helaas voorkomen en in de publiciteit komen, schaden het vertrouwen in de overheid en andere organisatie in de semi-publieke sector.

Financieel effect / kans / risicobedrag

De kans en impact zijn zeer lastig in te schatten. Intern is een frauderisico-analyse uitgevoerd voor de belangrijkste processen van de gemeente. Naast het bruto risico is tevens in beeld gebracht welke beheersmaatregelen zijn getroffen om het zich voordoen van een frauderisico te voorkomen dan wel de schade zo veel mogelijk te beperken.

Beheersmaatregelen

De beheersmaatregelen zijn opgenomen in de hiervoor genoemde frauderisicoanalyse.

Winst en dividenduitkeringen ondernemingen

Beschrijving risico

Van een aantal bedrijven ontvangt de gemeente winst-/dividenduitkeringen. Hier loopt de gemeente risico op. Dit betreft de volgende bedrijven:

- Eneco
- Stedin
- BNG
- Huisvuilcentrale Alkmaar

In de begroting 2018 zijn hiervoor bedragen opgenomen en deze ramingen zijn gebaseerd op de meest recente (half)jaar realisatiecijfers uit het verleden en door de bedrijven verstrekte informatie. De uitkeringen zijn echter afhankelijk van de winstmarges die daadwerkelijk worden gerealiseerd.

Financieel effect / kans / risicobedrag

Totale inkomsten € 377.300

Kans van voordoen: 20%

Beheersmaatregelen

Via de reguliere P&C cyclus worden de ontwikkelingen hiervan nauwlettend gevolgd.

Gemeentegaranties (incl. ROM D)

Beschrijving risico

De gemeente heeft over gegarandeerde geldleningen een totaalbedrag van € 64,3 miljoen aan garanties uitstaan. Hiervan heeft € 50,6 miljoen betreft gegarandeerde leningen ten behoeve van woningbouw door vooral Stichting Woonkracht10. Het risicoprofiel voor aanspraak op deze garanties achten we laag. Als gevolg daarvan zijn hiervoor geen voorzieningen getroffen.

Het overige deel van € 13,7 miljoen heeft betrekking op gegarandeerde leningen aan diverse instellingen, zoals bibliotheek sportverenigingen. Hiervan heeft € 5,0 miljoen betrekking op leningen aan Gemeenschappelijke Regelingen. De risico's die hier gelopen worden zijn meegenomen in de paragraaf Gemeenschappelijke regelingen / verbonden partijen. Indien ze hier ook zouden worden geraamd zou het een dubbeltelling zijn. Voor het restant van € 8,7 miljoen bepalen wij het benodigde weerstandsvermogen.

De gemeenteraad heeft besloten om twee nieuwe gemeentegaranties af te geven ten opzichte van de Begroting 2017 voor in totaal € 5,8 miljoen. Dat betreft garanties voor de financiering van de bouw van Sporthal Molenzicht en de verbouwing van de Alblashof (Rivas). In totaal komt het bedrag aan gegarandeerde leningen voor 2018 dan op € 14,5 miljoen.

Financieel effect / kans / risicobedrag

Voor de woningbouw leningen heeft de gemeente Alblasserdam een achtervangovereenkomst gesloten met het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). De WSW en achtervang zekerheidsstructuur bestaat uit drie zekerheidsniveaus:

1. primaire zekerheid: financiële (sanerings)steun van het CFV
2. secundaire zekerheid: garantievermogen WSW
3. tertiaire zekerheid: achtervang Rijk en gemeenten

De kans dat er een beroep gedaan wordt op de garantie waarbij de gemeente renteloze leningen moet verstrekken is zeer klein. Indien er een schadegeval ontstaat kan het WSW de betreffende corporatie niet-kredietwaardig verklaren en deze dan op kosten van de andere corporaties laten saneren door het Centraal Fonds Volkshuisvesting (CFV). Verder heeft het WSW zelf ca. € 487 miljoen in kas heeft om een aanspraak te voldoen. Daarna kan het WSW obligo's (ca. 3,2 miljard euro) innen bij corporaties voordat het bij de gemeenten en het Rijk zal aankloppen voor renteloze leningen. Daarnaast kan het WSW van de corporatie die de aanspraak veroorzaakt onderpand opeisen en te gelde maken.

Als het WSW toch wordt aangesproken en renteloze leningen moet sluiten, dan zal het WSW deze leningen in alle gevallen verdelen over de Rijksoverheid (50%) en alle gemeenten (samen ook 50%). Na verloop van tijd zal WSW deze leningen weer terugbetalen. De schade die de gemeente hierdoor oploopt is dus gelijk aan de rente die zij misloopt doordat zij het aan WSW geleende geld niet rentedragend kan wegzetten, c.q. de marktrente die zij moet betalen om het leenbedrag zelf aan te trekken.

Voor de overige gegarandeerde geldleningen (€ 14,5 miljoen) achten wij het risicoprofiel voor aanspraak op deze garanties laag (10%).

ROM D

Beschrijving risico

Op 24 september 2013 heeft de gemeenteraad besloten haar actieve betrokkenheid bij de ontwikkeling van Noordoevers te beëindigen. Voor de afwikkeling van Noordoevers is een eenmalige bijdrage van € 263.000 geleverd.

Financieel effect / kans / risicobedrag

Er zijn nog een aantal risico's rondom de afwikkeling. Deze zijn gedeeltelijk gekwantificeerd. Het aandeel van Alblasserdam hierin bedraagt € 61.000.

Kans van voordoen: 50%

Beheersmaatregelen

Om het risico op een schadeclaim van ABB te verkleinen is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen in het conserverende bestemmingsplan. Hierdoor wordt ABB niet beperkt in haar mogelijkheden om dit gebied in de toekomst te ontwikkelen. Ten aanzien van de procedure met Stolk wordt de gerechtelijke uitspraak afgewacht. Alblasserdam heeft hier geen actieve rol in, maar wordt via de stuurgroep Noordoevers op de hoogte gehouden van de voortgang.

Inflatieontwikkeling loon- en prijsstijging

Beschrijving risico

In de begroting 2018 zijn de financiële effecten van de nieuwe CAO verwerkt. Het risico bestaat dat werkelijke loon- en overige bedrijfskosten afwijken van de begroting door afwijkende loon- en prijsstijgingen in 2018.

Financieel effect / kans / risicobedrag

PM

Beheersmaatregelen

Volgen van de ontwikkelingen.

Renteontwikkeling

Beschrijving risico

De huidige marktrente van kort en lang geld (looptijd korter respectievelijk langer dan 1 jaar) zijn beide historisch laag te noemen op dit moment. De rente voor langlopende geldleningen schommelt tussen de 0,8 % en de 1,2% (10 jaar), terwijl de verschuldigde rente voor kort geld rond de +/- 0,3% schommelt. Voor nieuwe investeringen is voor 2018 2,25% gecalculeerd. Wij gaan voor nieuwe investeringen uit van langlopende leningen met een looptijd van 30 tot 40 jaar.

Financieel effect / kans / risicobedrag

Wij lopen renterisico over de nieuw aan te trekken leningen en leningen die een renteherziening hebben. Wij hebben de gevoeligheid van de begroting voor 1% renteverhoging voor de komende 4 jaar bepaald op € 533.750. Wij schatten het risico in op gemiddeld (20%).

Beheersmaatregelen

De renteontwikkelingen worden door de afdeling treasury SCD nauwlettend in de gaten gehouden.

Grootschalig incident waarbij bevolkingszorg noodzakelijk is

Beschrijving risico

Eens in de zoveel tijd vindt er in Alblasterdam een grootschalig incident plaats. Te denken valt bijvoorbeeld aan een grote asbestbrand, grote industriebrand en extreme weersomstandigheden.

Financieel effect / kans / risicobedrag

Bedrag: € 200.000

Kans van voordoen: gemiddeld (20%)

Beheersmaatregelen

Voorbereidingen in preventie, preparatie bij brandweer is up to date. Rampenplannen zijn in oktober aangepast aan de nieuwe Wet op de Veiligheidsregio's.

5. Gemeenschappelijke regelingen:

Vermogenspositie gemeenschappelijke regelingen

Beschrijving risico

De gemeente participeert in diverse gemeenschappelijke regelingen. Indien een gemeenschappelijke regeling een tekort heeft dat niet binnen het weerstandsvermogen van de gemeenschappelijke regeling kan worden opgevangen dan worden de deelnemende gemeenten aangesproken om een aanvullende bijdrage.

Financieel effect / kans / risicobedrag

Wij maken onderscheid tussen gemeenschappelijke regelingen met een gemiddeld, hoog en zeer hoog risico, namelijk gebaseerd op de situatie waarin alle risico's zich zouden voordoen. De omvang het risico bedrag is bepaald op 10% van de bijdragen aan gemeenschappelijke regeling die wij aanvullend zouden moeten bijdragen.

GEHEIM

De bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen in het kader van de drie decentralisaties zijn niet meegenomen. De bijdragen voor de serviceorganisaties jeugd en WMO/AWBZ zijn nog niet in de primaire begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen opgenomen. Het budget voor de participatiewet was wel al in de bijdragen opgenomen. Hiervoor is een correctie gehanteerd op de bijdragen.

Het totaal van de bijdragen is als volgt gespecificeerd:

GR	Bijdrage	Risico-classificatie
- SCD	1.463.000	Gemiddeld
- OCD	52.000	Gemiddeld
- SDD totaal waarvan AWBZ/WMO/PW *)	11.435.000 <u>4.014.000</u>	
	7.421.000	Hoog
- BD	549.000	Gemiddeld
- GBD	12.000	Gemiddeld
Totaal GR Drechtsteden	9.497.000	Zie specificatie hierboven
GR Drechtwerk	336.000	Hoog
GR Dienst Gezondheid en Jeugd	597.000	Hoog
GR Veiligheidsregio ZHZ	1.390.000	Hoog
GR Souburgh	306.000	Gemiddeld
SVHW	173.000	Gemiddeld
Omgevingsdienst ZHZ	1.107.000	Gemiddeld
Gevudo	0	
Totaal	13.406.000	
Totalen per risico-classificatie:	Bijdrage GR	Risico bedrag 10% te kort
- Gemiddeld (20%)	3.662.000	366.200
- Hoog (50%)	9.744.000	974.400
- Zeer hoog (75%)	-	-
	13.406.000	

*) De risico's voor de decentralisaties AWBZ/WMO, jeugdzorg en Participatiewet zijn afzonderlijk bepaald bij onderdeel 3 nieuwe wetten en regeling. De risico's voor het participatiebudget uit de decentralisatie-uitkering zijn in onderdeel 3 meegenomen. De risico's rond de BUIG gelden (inkomensondersteuning) zijn meegenomen in onderdeel 5 bij de gemeenschappelijke regelingen.

Het risico op een tekort bij de SDD is op 'hoog' ingeschat omdat de reserve inkomensvoorziening bij de SDD is gereduceerd tot nihil en een mogelijk tekort op de inkomensondersteuning bij de SDD direct leidt tot een hogere bijdrage van de gemeenten.

Het risico op een tekort bij de veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ) is hoog omdat de VRZHZ de taakstellingen voor vernieuwde brandweezorg mogelijk later realiseert dan waar rekening mee is gehouden in de gemeentelijke begroting en tevens is geconfronteerd met extra lasten als gevolg van autonome ontwikkelingen. Momenteel wordt besluitvorming voorbereidt over aanvullende bezuinigingen. Het risico bestaat dat de VRZHZ de extra lasten niet tijdig geheel zelfstandig kan opvangen met bezuinigingen, zonder keuzes te maken die de veiligheid van inwoners en bedrijven raken.

Beheersmaatregelen

Monitoren P&C documenten gemeenschappelijke regelingen.

GEHEIM

De SDD zet in op het beperken van toestroom in de bijstand en het bevorderen van uitstroom. Hierbij wordt gekeken naar welke cliënten het snelst uitstromen. Daarnaast worden in het kader van het Drechtstedelijke arbeidsmarktbeleid talloze maatregelen genomen om door scholing de kansen op uitstroom naar werk te vergroten. Door de voorgenomen samenwerking met Drechtwerk zullen de inspanningen en resultaten voor succesvolle plaatsingen, naar verwachting toenemen.

Samenvatting en conclusies

Algemene risico's (excl. grondexploitaties)	Begroting 2018	Begroting 2017
Totaal benodigd algemeen weerstandsvermogen	€ 3.036.200	€ 2.464.200
<i>Buffer ter dekking van de pm posten</i>	€ 303.600	€ 246.400
Benodigd algemeen weerstandsvermogen met overdekking	€ 3.339.800	€ 2.710.600

In de paragraaf grondbeleid is de inschatting van de risico's voor de grondexploitaties weergegeven. Voor de grondexploitaties is geen weerstandsvermogen benodigd (Begroting 2017: € 317.000). Het totaal benodigde weerstandsvermogen voor de gemeente Alblasserdam bedraagt € 3.339.800 (Begroting 2017: € 3.027.600).

Bepaling weerstandscapaciteit

De gemeente heeft middelen beschikbaar om financiële gevolgen op te vangen indien risico's zich daadwerkelijk manifesteren. Onder tegenvallers wordt in de regel verstaan het effectueren van risico's. In de begroting en jaarrekening worden daarom de risico's afgezet tegen de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bestaat uit ruimte op de exploitatiebegroting (stelpost onvoorzien en eventueel onbenutte belastingcapaciteit), ruimte in de reserves en eventuele stille reserves. Primair dienen de algemene reserves als buffer voor financiële tegenvallers. De gemeente Alblasserdam heeft twee grote algemene reserves, namelijk de algemene reserve en de algemene reserve van het Grondbedrijf.

Totaal beschikbare algemene weerstandscapaciteit, exclusief grondexploitaties:

	Begroting 2018	Begroting 2017
Totaal beschikbaar algemene weerstandscapaciteit	€ 6.990.000	€ 6.244.000

In de paragraaf grondbeleid is vermeld dat de geraamde beschikbare weerstandscapaciteit voor de grondexploitaties € 1.298.000 bedraagt (Begroting 2017: € 1.618.000). De totale weerstandscapaciteit voor de gemeente Alblasserdam bedraagt € 8.288.000 (Begroting 2017: € 7.862.000).

Conclusie rondom benodigd weerstandsvermogen

Risico's worden gekwantificeerd en afgezet tegen de weerstandscapaciteit om zicht te krijgen op de toereikendheid van het weerstandsvermogen. Een algemene norm voor de weerstandsratio is niet door de wetgever vastgesteld. Uit de literatuur blijkt wel een veel gehanteerde beoordelingstabel van het weerstandsvermogen:

Categorie	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$> 2,0$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$< 0,6$	Ruim onvoldoende

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de weerstandsratio van de gemeente Alblasserdam weergegeven:

	Begroting 2018	Begroting 2017
Weerstandscapaciteit:		
- algemeen	6.990.000	6.244.000
- grondexploitaties	<u>1.298.000</u>	<u>1.618.000</u>
Totaal	8.288.000	7.862.000
Risicoprofiel:		
- algemeen	3.339.800	2.710.600
- grondexploitaties	-	<u>317.000</u>
Totaal	3.339.800	3.027.600
Ratio weerstandsvermogen:		
- algemeen	2,1	2,3
- grondexploitaties	<u>maximaal</u>	<u>5,1</u>
Totaal	2,5	2,6

Het weerstandsvermogen is uitstekend om de gekwantificeerde risico's op te kunnen vangen.